

Minister
Zdrowia

ZPN.050.12.2025

Warszawa, 25 czerwca 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację poselską nr 9945, złożoną przez Pana Posła Marcina Józefaciuka w sprawie niskiej świadomości zdrowotnej mężczyzn oraz konieczności wdrożenia systemowych działań profilaktycznych i edukacyjnych, uprzejmię przedstawiam poniższe informacje.

Profilaktyka to nie tylko działania skierowane do różnych grup społecznych, realizowane we współpracy z licznymi środowiskami i instytucjami. To przede wszystkim inwestycja w przyszłość społeczeństwa – skuteczny sposób na zapobieganie występowaniu i rozwojowi chorób, zaburzeń oraz innych negatywnych zjawisk społecznych. Profilaktyka stanowi fundament zdrowia publicznego, ponieważ pozwala nie tylko ograniczać ryzyko zachorowania, ale także hamować postęp chorób i łagodzić ich skutki.

Ministerstwo Zdrowia konsekwentnie realizuje działania profilaktyczne, obejmujące całą populację. Dzięki temu każdy obywatel ma szansę skorzystać z nowoczesnych programów profilaktycznych oraz niezbędnych usług medycznych, które realnie wpływają na poprawę zdrowia publicznego. Co istotne, ministerstwo nieustannie doskonali te działania, by jeszcze lepiej odpowiadały na dynamicznie zmieniające się potrzeby społeczeństwa.

Profilaktyka, jako kluczowy filar polityki zdrowotnej, jest fundamentem Narodowego Programu Zdrowia (NPZ). Program ten, realizując upoważnienie zawarte w art. 9 ustawy o zdrowiu publicznym, stanowi strategiczny dokument wyznaczający kierunki działań w zakresie zdrowia publicznego. Głównym celem NPZ na lata 2021–2025 jest wydłużenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności zdrowotnych.

Cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia obejmują:

- profilaktykę nadwagi i otyłości,
- profilaktykę uzależnień,
- promocję zdrowia psychicznego,
- zdrowie środowiskowe oraz zwalczanie chorób zakaźnych,
- reagowanie na wyzwania demograficzne.

Wśród najważniejszych inicjatyw realizowanych w ramach NPZ należy wymienić szeroko zakrojone kampanie edukacyjne, programy badań przesiewowych oraz wsparcie dla lokalnych społeczności w zakresie zdrowia publicznego.

Zdecydowane działania profilaktyczne są nie tylko odpowiedzią na bieżące potrzeby zdrowotne Polaków, ale również gwarancją lepszej jakości życia w przyszłości. Inwestując w profilaktykę, inwestujemy w zdrowie i bezpieczeństwo całego społeczeństwa. Zachęcam do wspólnego zaangażowania na rzecz dalszego rozwoju systemowych rozwiązań profilaktycznych i edukacyjnych, które przyniosą wymierne korzyści każdemu obywatelowi

Wśród najważniejszych inicjatyw realizowanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia należy wymienić:

1. Narodowe Centrum Edukacji Żywnościowej (NCEŻ)

Działające od 2017 r. Narodowe Centrum Edukacji Żywnościowej (NCEŻ) zrodziło się z potrzeby szerzenia rzetelnej wiedzy w zakresie żywienia i zdrowego stylu życia, pozytywnej zmiany postaw i nawyków żywieniowych, a w konsekwencji poprawy stanu zdrowia Polaków. NCEŻ ma za zadanie edukować różne grupy Polaków. Każdy zainteresowany poprawą stanu swojego zdrowia i jakości życia, ma dostęp do wyników najnowszych badań, szeregu artykułów edukacyjnych, materiałów video i wielu innych praktycznych narzędzi pomagających w zmianie nawyków na prozdrowotne.

2. Centrum Dietetyczne Online (CDO)

Jest to innowacyjna platforma umożliwiająca pacjentom bezpośredni kontakt z dietetykiem przez Internet, i jest ona całkowicie bezpłatna. Konsultacje mogą mieć charakter jednorazowej porady lub stałej opieki dietetycznej, psychologicznej/psychodietetycznej i dotyczącej aktywności fizycznej.

Trwające aktualnie prace nad nową edycją NPZ biorą pod uwagę kierunki, w jakich chcemy rozwijać system zdrowia publicznego – w szczególności skupiając się na efektywności podejmowanych działań, w tym zgłaszalności do programów profilaktycznych.

W tym kontekście istotną rolę odgrywają kampanie edukacyjno-informacyjne realizowane przez Ministerstwo Zdrowia dotyczące badań profilaktycznych, zapobiegania chorobom, unikania używek i informujące, co należy robić, aby cieszyć się długim życiem w dobrej kondycji. Działania te kierowane są do ogółu społeczeństwa – niezależnie od płci. Tematy te są obecne m.in. w programach śniadaniowych, serialach oraz spotach telewizyjnych i radiowych. Obecnie trwa emisja spotów zachęcających mężczyzn do wykonywania badań profilaktycznych. Ich celem jest zwiększenie świadomości zdrowotnej tej grupy. Jednocześnie warto podkreślić, że – jak pokazują analizy socjologiczne – to kobiety w dużej mierze pełnią w rodzinach rolę organizatorek troski o zdrowie. Matki, partnerki, siostry i córki często przypominają o wizytach lekarskich, motywują do zmiany stylu życia i wspierają decyzje zdrowotne swoich bliskich. W praktyce oznacza to, że skuteczne dotarcie z przekazem zdrowotnym do mężczyzn bardzo często odbywa się właśnie za pośrednictwem kobiet – ich zaangażowanie jest istotnym kanałem wpływu i wsparcia w promowaniu profilaktyki i zdrowego stylu życia.

Z tego względu Ministerstwo Zdrowia planuje kontynuować działania adresowane bezpośrednio do mężczyzn, uwzględniając jednocześnie kluczową rolę kobiet w upowszechnianiu postaw prozdrowotnych w rodzinie.

Wśród działań należy wyróżnić Kampanię Planuję Długie Życie (PDŻ). Jest to kampania społeczna realizowana w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030, której celem jest obniżenie zachorowalności na choroby nowotworowe przez edukację zdrowotną, promocję zdrowia i profilaktykę, w tym kształtowanie świadomości prozdrowotnej i propagowanie zdrowego stylu życia. Jest ona finansowana ze środków Ministra Zdrowia i skierowana do ogółu społeczeństwa, a więc zarówno do kobiet, jak i mężczyzn.

Głównym kanałem komunikacyjnym kampanii jest aktualizowana na bieżąco strona <https://planujedlugiezycie.pl/>. Opublikowane na niej materiały są dostosowane do potrzeb informacyjnych obu płci. Przykładem zagadnień, które dotyczą stricte mężczyzn są m.in.:

Filmy edukacyjne w zakładce „Profilaktyka” na temat:

- raka prostaty – <https://planujedlugiezycie.pl/rak-prostaty/>
- raka jelita grubego – <https://planujedlugiezycie.pl/rak-jelita-grubego/>.

Sekcja „Porady”, a w niej porady poświęcone:

- rakowi prostaty – <https://planujedlugiezycie.pl/rak-prostaty-porady/>
- filmy z udziałem ekspertów w sekcji „Ekspert da radę” – „Filmy z ekspertem”:
- dr n. med. Marioli Kosowicz, psycholog klinicznej, psychoterapeutki, psychoonkolog z Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie dot. barier, które powodują, że mężczyźni nie chcą się badać – <https://youtu.be/mhMHmjFPIVQ>
- dr n. med. Romana Sosnowskiego z Kliniki Nowotworów Układu Moczowego Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie dot. nowotworów gruczołu krokowego, pęcherza moczowego, raka prącia i jąder – <https://youtu.be/QaUD8zGH7U>.

Dodatkowo na stronie są wskazane m.in.:

- bezpłatne badania profilaktyczne, które pacjenci mogą wykonać w zależności od płci i wieku: <https://planujedlugiezycie.pl/bezplatne-badania-szukaj-placowki/> oraz
- materiały edukacyjne do pobrania: <https://planujedlugiezycie.pl/do-pobrania/>

Znaleźć tu można wiele informacji na temat zasad zdrowego stylu życia oraz największych wyzwań zdrowotnych, w tym zagrożeń spowodowanych przez choroby nowotworowe, jak też badań umożliwiających wczesne wykrywanie np. raka prostaty, raka jądra, raka jelita grubego, raka pęcherza moczowego czy raka płuca. Wśród artykułów skierowanych specjalnie do mężczyzn można wymienić np. Testosteron a rak gruczołu krokowego, Nowotwór jądra – rzadka choroba nowotworowa, której nie można bagatelizować, Profilaktycznie zadbaj o prostatę!, Drodzy Panowie, dbajcie o zdrowie!. Elementem długofalowych działań Ministerstwa Zdrowia pod hasłem „Planuję długie życie”, jest także akcja edukacyjno-informacyjna „Zrób C.O.Ś. dla zdrowia”. W ramach tej kampanii, skierowanej także do mężczyzn, realizowane są działania informacyjne oraz edukacyjne, których celem jest promocja zdrowia i poprawa świadomości społecznej w zakresie czynników ryzyka oraz profilaktyki chorób nowotworowych, a także zwiększenie zgłaszalności na regularne badania. Kampania ma uświadamiać, że drobne zmiany w stylu życia mogą być kluczem do uniknięcia chorób nowotworowych oraz planowania długiego życia. Dedykowane przede wszystkim mężczyznom publikacje to np. Zrób C.O.Ś. dla zdrowia. Czynniki ryzyka w najczęstszych nowotworach wśród mężczyzn.

Ministerstwo Zdrowia, w ramach realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, prowadzi szereg działań edukacyjno-informacyjnych i profilaktycznych, które uwzględniają potrzeby zdrowotne mężczyzn, w tym szczególnie

populacji MSM (mężczyzn mających kontakty seksualne z mężczyznami). Działania te mają na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej, promowanie testowania oraz zapewnienie dostępu do profilaktyki i leczenia.

Wśród kluczowych inicjatyw należy wymienić kampanie społeczne z udziałem mężczyzn jako ambasadorów – lekarzy, aktorów, influencerów – którzy promują odpowiedzialne postawy zdrowotne, w tym testowanie w kierunku HIV i innych infekcji przenoszonych drogą płciową (STI). Kampanie te są realizowane w mediach społecznościowych, telewizji oraz w przestrzeni publicznej.

Istotnym elementem działań profilaktycznych są Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (PKD), w których mężczyźni stanowią większość osób testujących – w 2024 roku było to 66,47%. PKD oferują anonimowe i bezpłatne testy w kierunku HIV, HCV i kiły, a także poradnictwo psychologiczne i edukację zdrowotną. W ramach działań skierowanych do mężczyzn, szczególny nacisk kładziony jest na dostępność usług dla osób z grup kluczowych, w tym migrantów i uchodźców.

Ministerstwo wspiera również działania organizacji pozarządowych, takich jak Stowarzyszenie LAMBDA Warszawa, które realizują programy wsparcia rówieśniczego i edukacyjnego dla MSM żyjących z HIV. Programy te obejmują m.in. grupy wsparcia, warsztaty edukacyjne oraz indywidualne konsultacje.

Ważnym aspektem działań profilaktycznych jest promocja i rozszerzenie dostępu do profilaktyki przedekspozycyjnej (PrEP) oraz profilaktyki poekspozycyjnej (PEP). W tym celu prowadzone są działania informacyjne skierowane do pacjentów oraz szkolenia dla lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, mające na celu zwiększenie ich wiedzy i kompetencji w zakresie profilaktyki HIV.

W odpowiedzi na potrzeby mężczyzn zakażonych HIV, w tym uchodźców wojennych z Ukrainy, zapewniono dostęp do leczenia ARV oraz wsparcia psychospołecznego. W 2024 roku leczeniem objęto 1 509 mężczyzn z tej grupy.

Działania edukacyjno-informacyjne i profilaktyczne są prowadzone w sposób zintegrowany, z uwzględnieniem specyfiki zachowań zdrowotnych mężczyzn oraz ich potrzeb, a nie wyłącznie płci biologicznej. Podejście to pozwala na skuteczniejsze dotarcie do grup najbardziej narażonych i zwiększenie efektywności interwencji zdrowotnych.

Ministerstwo Zdrowia kontynuuje rozwój i wdrażanie działań profilaktycznych skierowanych do mężczyzn, w tym poprzez współpracę z instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi oraz partnerami międzynarodowymi. Celem tych działań jest nie tylko ograniczenie liczby nowych zakażeń, ale również poprawa jakości życia osób żyjących z HIV oraz zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zdrowia seksualnego.

Obok Ministerstwa Zdrowia wiele działań wspierających pacjentów realizuje Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ).

Kampanie informacyjno-promocyjne NFZ dotyczące męskiej profilaktyki

Narodowy Fundusz Zdrowia podejmuje szereg kompleksowych działań mających na celu poprawę profilaktyki zdrowotnej wśród mężczyzn. Program Profilaktyka 40 PLUS, ogólnopolska akcja Movember, materiały edukacyjne, kampanie informacyjne oraz współpraca z ekspertami to tylko niektóre elementy działań NFZ. Działania komunikacyjne NFZ prowadzi również w Social Mediach, dzięki czemu dociera do szerokiego grona odbiorców, podnosząc świadomość i zachęcając do regularnych badań. Narodowy Fundusz Zdrowia aktywnie wspiera i promuje międzynarodową akcję Movember. W listopadzie 2024 roku NFZ przeprowadził kampanię edukacyjną we wszystkich oddziałach wojewódzkich, zachęcając tym samym mężczyzn do badań profilaktycznych. Podczas tej inicjatywy w placówkach NFZ zorganizowane były wydarzenia informacyjne, podczas których pacjenci/ klienci mogli dowiedzieć się więcej o profilaktyce raka prostaty i jąder oraz znaczeniu regularnych badań. Do ogólnopolskiej akcji przyłączyły się także kluby sportowe, służby mundurowe, instytucje kultury, szkoły, samorządy i instytucje lokalne, partnerzy medyczni, lekarze i fundacje, co pozwoliło nam dotrzeć do szerszej grupy odbiorców. Relacja z podsumowania akcji „Profilaktyka to (też) męska sprawa”:
<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7270738808755609600>. NFZ przygotował też kompleksowy Poradnik Pacjenta NFZ poświęcony całkowicie tematyce męskich nowotworów „Profilaktyka to męska sprawa”. Stanowi on kompendium wiedzy na temat męskiej profilaktyki. Zawiera m.in. filmy edukacyjne, podcasty oraz graficzne instrukcje samobadania jąder, pomagające w dbaniu o zdrowie.. W listopadzie 2024 roku NFZ zrealizował akcję promocyjną "Profilaktyka to (też) męska sprawa", skierowaną do miliona Polaków. W ramach tej inicjatywy wysłano mejling informacyjny do miliona mężczyzn, zachęcając do wykonywania badań profilaktycznych w kierunku męskich nowotworów. Było to jedno z większych działań komunikacyjnych NFZ w zakresie profilaktyki skierowanej bezpośrednio do mężczyzn. W ramach działań edukacyjnych NFZ opracował kilka poradników dotyczących męskiego zdrowia. Znajdują się w nim m.in. informacje na temat męskiej płodności i kluczowego badania jakim jest finansowany przez NFZ seminogram, nowotworów prostaty i jąder, instrukcje graficzne dotyczące samobadania oraz praktyczne porady na temat profilaktyki. Poradnik jest pisany prosto i konkretnie, aby był zrozumiały dla wszystkich odbiorców, a publikacje dostępne są online na stronie NFZ i stanowią cenne źródło wiedzy dla mężczyzn.

W celu zwiększenia świadomości zdrowotnej wśród mężczyzn NFZ przygotował cykl filmów edukacyjnych dostępnych na naszym kanale YouTube @AkademiaNFZ. W ramach

tej serii m.in. dr n. med. Łukasz Kupis, doświadczony urolog - androlog, wyjaśnia kluczowe zagadnienia związane z rakiem prostaty i rakiem jąder, podkreślając rolę badań profilaktycznych oraz wczesnej diagnostyki. Dostępne są również podcasty edukacyjne, w których poruszamy tematykę męskiego zdrowia od juniora do seniora. Wszystkie filmy cieszą się dużym zainteresowaniem i stanowią skuteczne narzędzie edukacyjne. Treści i materiały informacyjne na portalu pacjent.gov.pl Na stronach pacjent.gov.pl, Akademia NFZ oraz Diety NFZ promujemy materiały dla każdej płci i grupy wiekowej. Zdrowie mężczyzn to nieodłączny temat naszych działań. Dlatego też przygotowywane materiały są stale i na bieżąco aktualizowane. Na stronie pacjent.gov.pl regularnie publikujemy artykuły na temat zdrowia mężczyzn i profilaktyki chorób, które najczęściej dotyczą panów. Piszemy na temat profilaktyki chorób męskich narządów płciowych, w tym problemów onkologicznych. Zwracamy uwagę na konieczność regularnych badań i dbania o swoje zdrowie fizyczne oraz psychiczne. Przykłady artykułów poświęconych wyłącznie męskiemu zdrowiu to: „Męska sprawa - profilaktyka raka prostaty i jąder”, „Mężczyzna a profilaktyka”, „Czy mężczyźni chorują inaczej?”, „Męskie nowotwory”, „Seminogram – badanie płodności mężczyzny”, „Nowotwór jądra – objawy i leczenie”, „Zdrowie po męsku”, „Nowotwory po męsku”, „Profilaktyka raka jąder – samobadanie”, czy też „Bądź wyjątkowym mężczyzną”. Portal Akademia NFZ to strona poświęcona profilaktyce i promowaniu zdrowego stylu życia wśród społeczeństwa. Na portalu zamieszczony jest, stale aktualizowany, kalendarz badań profilaktycznych - narzędzie, dzięki któremu można sprawdzić zalecenia zdrowotne dla swojego wieku i płci. Znajdują się tu materiały dedykowane, kobietom, mężczyznom i dzieciom w różnym wieku i sytuacji zdrowotnej. Na Akademii NFZ znajdują się także materiały dotyczące profilaktyki mężczyzn, m.in.: „Męskie choroby intymne”, „Mężczyzno, zadbaj o swoje zdrowie intymne!”, „Nowotwory u mężczyzn – profilaktyka”. W ramach działań profilaktycznych dotyczących zdrowia mężczyzn opracowany i opublikowany został także magazyn „Ze Zdrowiem” - nr 12 w całości poświęcony zdrowiu mężczyzn. Natomiast w magazynie „Ze Zdrowiem” - nr 14 poruszona została tematyka męskiej płodności. Akademia NFZ stale się rozwija i planowane są kolejne materiały dla mężczyzn oraz akcje przypominające o badaniach profilaktycznych. Podobne działania podejmowane są na portalu Diety NFZ promuje na nim zdrowe nawyki żywieniowe a także wspiera edukacyjnie osoby z chorobami przewlekłymi w wyborze odpowiedniej diety. Z portalu korzysta około 35% mężczyzn. Na portalu Diety NFZ dostępnych jest 19 planów żywieniowych, w tym plany żywieniowe wspierające leczenie chorób np. dna moczianowa, nadciśnienie na które statystycznie częściej narażeni są mężczyźni. Strona Diety NFZ stale się rozwija uwzględniając potrzeby informacyjne kobiet, jak i mężczyzn.

Nie tylko NFZ, ale także inne podmioty realizują kampanie i działania skierowane bezpośrednio dla mężczyzn. Przykładem jest Kampania „Zdrowie? Męska Sprawa” prowadzona pod merytorycznym patronatem Polskiego Towarzystwa Urologicznego.

Równolegle Ministerstwo Zdrowia współpracuje z licznymi organizacjami pozarządowymi, w tym organizacjami pacjentów (Strategia współpracy na lata 2023 – 2024 została przyjęta 8 lutego 2023 r. zarządzeniem Ministra Zdrowia). W ramach przedsięwzięć realizowanych przez NGO's i dotyczących zdrowia mężczyzn, objętych w 2024 r. patronatem honorowym Ministra Zdrowia, znalazły się m.in. Akcja profilaktyczna dla młodzieży pt. Zostań Samobadaczem Roku Rak Nie zna Metryki Badaj Piersi Badaj Jądra. Ponadto w zakresie działań prowadzonych wspólnie z organizacjami pozarządowymi w 2024 r. kontynuowano realizację zadań w ramach programu wieloletniego pod nazwą Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030.

Dodatkowo w ramach NPCHUK planowane jest zwiększenie dostępności badań przesiewowych ukierunkowanych na wczesne wykrywanie chorób układu krążenia w tym u mężczyzn, w tym m.in. nadciśnienia tętniczego, hipercholesterolemii oraz choroby niedokrwiennej serca.

Warto podkreślić, że już obecnie mężczyźni mogą korzystać z dostępnych programów profilaktycznych, tj.: program przesiewowy raka jelita grubego (kolonoskopia), program chorób układu krążenia (CHUK), Moje Zdrowie (w miejsce pilotażu Profilaktyka 40 PLUS).

Program przesiewowy raka jelita grubego (kolonoskopia)

Badania w programie przesiewowym raka jelita grubego (kolonoskopia) są nielimitowane. Realizację programu rozpoczęto w listopadzie 2022 roku. Program adresowany jest do osób w wieku:

- od 50 do 65 lat,
- lub od 40 do 49 lat, jeśli u najbliższych krewnych pacjenta rozpoznano nowotwór jelita grubego.

Do udziału w programie nie jest potrzebne skierowanie. Wystarczy, że pacjent który kwalifikuje się do wykonania przesiewowej kolonoskopii zgłosi się do placówki realizującej program. Od początku realizacji programu (stan na koniec maja 2025 r.; status badania w SIMP – „wynik” i „badanie zatwierdzone”) zrealizowano 194 988 badań w tym 81 911 u mężczyzn. Spośród wszystkich badań wykonanych od początku realizacji programu, dodatni wynik stwierdzono u 9,31 proc. mężczyzn. Do leczenia zostało skierowanych 700 mężczyzn. 78 proc. świadczeń (kolonoskopii) u mężczyzn było zrealizowanych w znieczuleniu z udziałem anestezjologa.

Program profilaktyki chorób układu krążenia (CHUK)

Profilaktyka chorób układu krążenia jest realizowana przez lekarzy i pielęgniarki w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej. Od lipca 2022 roku została zwiększona grupa wiekowa do przebadania w CHUK oraz umożliwiono realizację programu przez pielęgniarkę. Zniesiono także sztywne roczniki populacji uprawnionej do badania – obecnie są to wszystkie osoby od 35 do 65 lat.

Program pilotażowy Profilaktyka 40 PLUS

Program pilotażowy „Profilaktyka 40 PLUS” rozpoczął się od 1 lipca 2021 roku, a okres realizacji programu zakończył się 30 kwietnia 2025 r. Liczba uprawnionych do badań w ramach programu „Profilaktyka 40 PLUS” wynosiła ok. 20 mln osób.. Z programu (wg. stanu na dzień 4 czerwca br.) skorzystało łącznie 6 572 472 osób – są to osoby które zrealizowały skierowania i wykonały pakiet bezpłatnych badań w programie „Profilaktyka 40 PLUS”. Udział mężczyzn w programie pilotażowym wynosił 41 proc.

Program Moje Zdrowie

Od maja 2025 roku wprowadzony został program „Moje Zdrowie” – jest to bilans zdrowia osoby dorosłej, który umożliwia diagnozowanie stanu zdrowia, edukację zdrowotną, ustalenie indywidualnego planu zdrowia pacjenta, a w przypadku wykrycia nieprawidłowości – kierowanie na specjalistyczne leczenie na wczesnych etapach rozwoju choroby u osób dorosłych. Świadczenie bilansu osoby dorosłej jest realizowane po upływie co najmniej 12 miesięcy od ostatniego badania wykonywanego w ramach profilaktyki chorób układu krążenia (CHUK) lub programu pilotażowego „Profilaktyka 40 PLUS” (program skończył się 30.04.2025 r.) nie częściej niż raz na 5 lat u osób w wieku 20-49 lat i nie częściej niż co 3 lata u osób w wieku powyżej 49. roku życia, przy czym przy określaniu wieku należy uwzględnić wyłącznie rok urodzenia.

Tego rodzaju działania są spójne z systemowym podejściem do podstawowej opieki zdrowotnej, w której edukacja zdrowotna i promowanie odpowiedzialności za własne zdrowie stanowi 1 z 6 głównych założeń podstawowej opieki zdrowotnej - art. 3 pkt 6 ustawy o podstawowej opiece zdrowotnej z dnia z dnia 27 października 2017 r. (Dz.U. z 2025 r. poz. 515, tj.). Zadania związane z promocją zdrowia i edukacją zdrowotną zostały przypisane wszystkim członkom zespołu POZ, tj. lekarzowi, pielęgniarce i położnej, m.in. na mocy Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej z dnia 27 listopada 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 2335).

Promocja zdrowia to proces umożliwiający zwiększenie kontroli nad czynnikami warunkującymi zdrowie (odnoszącymi się do czynników środowiskowych populacji), a

edukacja zdrowotna polega na pozyskiwaniu kompetencji do świadomego podejmowania działań w celu zachowania zdrowia (w odniesieniu do czynników osobowościowych jednostki).

Istotnym pojęciem jest edukacja pacjenta czyli proces zamierzonego wpływu na osobowość konkretnego pacjenta (i osób z jego najbliższego otoczenia), na jego motyw, postawy i przekonania dotyczące zdrowia oraz kształtowania poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie. Pacjentem jest każdy uczestnik systemu opieki zdrowotnej, w tym: osoba zdrowa, osoba zdrowa narażona na zachorowanie, chora, niepełnosprawna.

3 podstawowe modele edukacji zdrowotnej:

Model zorientowany na zdrowie - cechuje się działaniami edukacyjnymi podejmowanymi w celu umacniania zdrowia (programy edukacyjne dotyczące dbania o swoje zdrowie, higienicznego stylu życia).

Model zorientowany na czynniki ryzyka - w ramach pilotażu POZ PLUS, stosowano m.in. model edukacji oparty na czynnikach ryzyka, stwierdzonych w trakcie badania bilansowego.

Model zorientowany na chorobę - z konkretną chorobą (chorobami) ma na celu jej lepsze zrozumienie, w tym: objawów, przebiegu i powikłań. Ponadto umożliwia partnerstwo między lekarzem a pacjentem w procesie terapeutycznym oraz lepszą kontrolę choroby, w tym samokontrolę.

Z dniem 1 października 2022 na mocy przepisów nowelizujących rozporządzenie Ministra Zdrowia z 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1965 z późn. zm), dalej rozporządzeniem w sprawie świadczeń z zakresu POZ, do świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej zostały wprowadzone świadczenia opieki koordynowanej w pięciu zakresach:

1. Diagnostyka i leczenie nadciśnienia tętniczego, niewydolności serca, przewlekłej choroby niedokrwiennej serca oraz migotania przedsionków,
2. Diagnostyka i leczenie stanów przed cukrzycowych albo cukrzycy,
3. Diagnostyka i leczenie astmy oskrzelowej i przewlekłej choroby obturacyjnej płuc,
4. Diagnostyka i leczenie nadczynności tarczycy, diagnostyka i leczenie niedoczynności tarczycy oraz diagnostyka guzków pojedynczych i mnogich tarczycy.
5. Diagnostyka i leczenie przewlekłej choroby nerek. Jednym z elementów świadczeń opieki koordynowanej jest porada edukacyjna, której

towarzyszy ocena stanu zdrowia. W zależności od występujących potrzeb, pacjent może skorzystać z kilku porad edukacyjnych.

Niezależnie od powyższego należy wskazać na Narodowy Program Zdrowia, który jest dokumentem ustanowionym w celu realizacji polityki zdrowia publicznego i opiera się na współdziałaniu organów administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego oraz określonych podmiotów, w którym m.in. są podejmowane inicjatywy na rzecz profilaktyki chorób zawodowych i związanych z pracą, w tym ze służbą żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz wzmocnienie zdrowia pracujących.

Obecnie w Ministerstwie Zdrowia nie przewiduje się powołania wyspecjalizowanego Centrum Zdrowia Mężczyzn jako odrębnej jednostki. W ramach m.in. Narodowego Programu Chorób Układu Krążenia (NPCHUK) działania koncentrują się na profilaktyce, diagnostyce i leczeniu chorób układu krążenia, w tym również mężczyzn w wieku produkcyjnym – jako jednej z grup o podwyższonym ryzyku zachorowalności i śmiertelności.

Jednocześnie, zgodnie z uchwaloną 9 maja 2025 r. ustawą o Krajowej Sieci Kardiologicznej (druk sejmowy nr 1090) wdrażany jest ogólnopolski system koordynowanej opieki kardiologicznej. Kluczowym elementem ustawy jest również wdrożenie tzw. Ścieżki pacjenta, której celem jest ujednoczenie i uporządkowanie procesu diagnostyki, leczenia i opieki nad pacjentem z chorobami układu sercowo-naczyniowego – niezależnie od miejsca zamieszkania pacjenta czy placówki, do której trafi.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o Krajowej Sieci Onkologicznej (KSO) (Dz. U. z 2024 r. poz. 1208) wprowadziła ogólnopolski system koordynowanej opieki onkologicznej, której celem jest zapewnienie pacjentom kompleksowej opieki według jednolitych standardów, niezależnie od miejsca zamieszkania. W 2024 r. wydano obwieszczenia obejmujące „ścieżki pacjenta” dla 18 kluczowych nowotworów złośliwych, w tym m. in. gruczołu krokowego, pęcherza moczowego, nowotworów klatki piersiowej. Standardy te obligują wszystkie podmioty zakwalifikowane do KSO do zapewnienia pacjentom takiego samego procesu opieki medycznej, zgodnego z aktualnymi i najlepszymi standardami.

Ministerstwo Zdrowia ma świadomość istniejących ograniczeń w dostępie do technologii cyfrowych np. seniorów i wpływu tego czynnika na dostęp do wiedzy zdrowotnej i wykorzystania nowoczesnej technologii i narzędzi cyfrowych. Dlatego też Ministerstwo Zdrowia włączyło się do współpracy merytorycznej nad projektem szkoleniowym dla seniorów w sanatoriach pn. „eFajfy”, realizowanym przez Ministerstwo Cyfryzacji. Projekt polega na organizacji i przeprowadzeniu bezpłatnych szkoleń (teoretycznych i praktycznych

z wykorzystaniem tabletów/laptopów) z zakresu bezpieczeństwa w sieci i e-usług dla seniorów tj. osób, które ukończyły 60 lat, przebywających w sanatoriach na terenie Polski. Wśród poruszanej tematyki znajdują się też zagadnienia poświęcone korzyściom płynącym z korzystania z profilu zaufanego oraz e-usług i aplikacji publicznych, np.:

1. wsparcie w założeniu profilu zaufanego,
2. prezentacja aplikacji mObywatel i Internetowego Konta Pacjenta,
3. korzystanie z modułu e-rejestracja na moje IKP (aplikacja) oraz IKP dostępnego min. na stronie internetowej www.pacjent.gov.pl. itp. Projekt powinien rozpocząć się w połowie br. i potrwać 6 miesięcy

Warto również podkreślić, że w ramach swojej corocznej aktywności jednostki samorządu terytorialnego realizują programy polityki zdrowotnej, których celem jest poprawa zdrowia mieszkańców m.in. poprzez działania z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki chorób. Programy te mogą być realizowane na podstawie rekomendacji AOTMiT. Trzy rekomendacje są szczególnie ważne w aspekcie zdrowia mężczyzn tj. dotyczące profilaktyki nowotworów gruczołu krokowego, profilaktyki nowotworu jelita grubego oraz wykrywania raka płuca.

Jednocześnie w ramach realizacji NPCHUK planowane jest wykorzystanie danych z ogólnopolskiego badania Wieloośrodkowe Ogólnopolskie Badanie Stanu Zdrowia Ludności (WOBASZ)3, którego rozpoczęcie zaplanowano na czerwiec 2025 r. Celem badania jest kompleksowa ocena stanu zdrowia dorosłej populacji, w tym mężczyzn, ze szczególnym uwzględnieniem czynników ryzyka chorób układu krążenia. Zebrane dane umożliwią przeprowadzenie pogłębionej analizy skutków zdrowotnych oraz społeczno-ekonomicznych, w tym związanych z krótszą długością życia i wyższą chorobowością mężczyzn. Wyniki badania będą stanowić podstawę do kształtowania polityki zdrowotnej oraz planowania skutecznych działań profilaktycznych w ramach NPCHUK.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że obecnie, na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwanej dalej ustawą, rada gminy może ustalić, w drodze uchwały, dla terenu gminy lub wskazanych jednostek pomocniczych gminy, ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Ograniczenia mogą dotyczyć sprzedaży prowadzonej między godziną 22:00 a 6:00. Obecnie nie są prowadzone prace mające na celu zmiany w zakresie omawianego przepisu.

Zgodnie z raportem Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom Raport 2023. Uzależnienia w Polsce, mężczyźni piją alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety (średnia 106 dni vs 37 dni), przy czym różnica ta jest głównie związana z częstszym pićciem

piwa przez mężczyzn (średnio 98 dni w roku dla mężczyzn i 21 dni w roku dla kobiet) i ponad dwukrotnie częściej piciem napojów spirytusowych (20 dni) niż w przypadku kobiet (9 dni).

Ministerstwo Zdrowia pracuje nad projektem ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (UD 147). Wskazać należy, że proponowane zmiany ustawy stanowią m.in. wyraźną reakcję na pojawiające się koncepcje dotyczące promocji napojów alkoholowych, które wpływając na cenę jednostkową tych napojów a także wywołując poczucie niezwyklej okazji transakcji, mogą wpływać na proces zakupowy w sposób niekorzystny z punktu widzenia zdrowia publicznego, przyczyniając się do impulsywnych zakupów, w efekcie których ilość nabytego alkoholu znacznie przewyższa tę pierwotnie planowaną.

Zmiany zaproponowane w przepisach art. 13 (1) ustawy (art. 1 pkt 4 projektu ustawy) mają na celu ujednoczenie możliwości promocji wszystkich napojów alkoholowych, przez uzupełnienie generalnej zasady zakazującej promocji napojów alkoholowych o promocję piwa. Z uwagi na niepokojące praktyki związane z promocją napojów alkoholowych proponuje się aby zakazem promocji objąć również piwo.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy, w strukturze spożycia napojów alkoholowych w kraju piwo, rok do roku, odpowiada za ponad 50% spożytego alkoholu. Według najnowszych danych za 2023 r. 53,8% alkoholu społeczeństwo polskie spożyło pijąc piwo. Agresywne działania promocyjne realizowane przez niektóre sieci handlowe, oferujące przy zakupie określonej liczby opakowań piwa, taką samą liczbę opakowań gratis, zdecydowanie nie sprzyjają ograniczeniu spożycia alkoholu ani dokonywaniu zakupów w sposób racjonalny.

Ponadto, kolejną propozycją mającą na celu wzmocnienie proponowanej interwencji jest zmiana obecnego brzmienia art. 13(1) ust. 9 ustawy, wprowadzającego wyjątek od generalnej zasady zakazu promocji napojów alkoholowych, przez wykreślenie z niego wydzielonych stoisk.

Objęcie zakazem promocji napojów alkoholowych wydzielonych stoisk przyczyni się nie tylko do zrównania pozycji z pozostałymi placówkami samoobsługowymi oraz innymi placówkami handlowymi, w których sprzedawca prowadzi bezpośrednią sprzedaż napojów alkoholowych (które nie są wyłączone spod przedmiotowego zakazu), ale przede wszystkim uwzględni interes zdrowia publicznego, dla którego zakaz promocji napojów alkoholowych został ustanowiony.

Ponadto Ministerstwo Zdrowia informuje, że obecnie nie są prowadzone prace nad odrębną Strategią Zdrowia Mężczyzn na lata 2025– 2035. Jednak szereg działań realizowanych w ramach NPCHUK, koncepcji „10 dla Serca”, NSO oraz Krajowej Sieci Kardiologicznej i Krajowej Sieci Onkologicznej wspiera poprawę stanu zdrowia populacji, w tym mężczyzn. Szczególny nacisk kładzie się na profilaktykę oraz leczenie chorób układu sercowo-naczyniowego i nowotworów.

Podsumowując, pomimo prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych, świadomość zdrowotna mężczyzn w Polsce pozostaje niewystarczająca, co znajduje odzwierciedlenie w znacząco krótszej długości życia oraz wysokiej umieralności w wieku produkcyjnym. Główne przyczyny zgonów to choroby układu krążenia, nowotwory oraz zgony z przyczyn zewnętrznych, a także związane ze spożyciem alkoholu. W odpowiedzi na ten problem Ministerstwo Zdrowia, NFZ oraz inne podmioty wdrażają programy profilaktyczne, edukacyjne i kampanie społeczne skierowane m.in. do mężczyzn, a także wspierają działania NGO's i JST w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/